

1. ΕΚΣ, σσ. 213 και 226 για την εξύβριση και την προσβολή τιμής αντίστοιχα. Πρβλ. Θ. 46(1746) §1 εδ. 6΄ (ό.π., σ. 356), που απειλεί χρηματική ποινή 12 F.

201

1773/VI/13
χ. Θωμά Βελλερά

978/φφ 93v-94r
πρβλ. 219

Απόφαση οριστική. Ασφαλιστικά μέτρα. Αναγγελία δανειστών.
Απογραφή εμπορικής περιουσίας. Συμβιβασμός πιστωτών.
Διαζευκτικό διατακτικό της αποφάσεως.
Εξαίρεση του προεστού από τη σύνδεση του Κριτηρίου.

// 1773 Ιουνίου 13 –

²/ Τὴν σήμερον ἐσυνάχθημεν ἡμεῖς οἱ ὑποκάτωθεν γεγραμμένοι διὰ τὴν ὑπόδεσιν ³/ τοῦ μακαρίτου Δημητρίου Γεωργίου ὁποῦ τοῦ ἔτυχεν ὁ ἐξαφνικὸς θάνατος (εἰς) τὸν παρόντα ἀν[ο]ν ⁴/ μαΐου 18, καί μετὸ νὰ ἦλθον μερικοὶ κρεδιτόρ<ο>ιτου καὶ ἐπρωτοστολήσαν (εἰς) τὸν ἄρχων ⁵/ προεστὸνμας κύριον Ἰωάννην Τζίνγγου, ὅς<τε> κύρ Θανάσης Μπέλενγα πραγματευτῆς ἀπὸ τὴν ⁶/ Πέσταν καὶ Γεώργι(ος) Μαρίκοβιτς πάλιν ἀπὸ τὴν Πέσταν καὶ ὁ κύρ Μανικάτης Σαφρὶν(ος) πραγματ[ε]υτῆς τῆς κουμπανίας μας / καὶ μὲ τὸ νὰ (εἶ)χεν νὰ παρῇ καὶ ὁ ἄρχον προεστὼς μας / διὰ νὰ κλίσουν ⁸/ τὸ ἀργαστήρι καὶ νὰ γράφουν τὸ πρᾶγμα ὅλο καὶ βερεσέδια. οὕτως πάραυθα ἐκλίσθη τὸ ἀργαστήρι του ⁹/ καὶ ἐστάλθη καὶ ἀν(θρwp)ος καὶ ἤφερεν ὅλον τὸ πρᾶγμα ὁποῦ (εἰ)τον ἔξω (εἰς) τὰ πανηγίρια, καὶ ἀρᾶ¹⁰/διάσθησαν ἀν(θρwp)οι τῆς κουμπανίαςμας καὶ ἔγραψαν τὸ πρᾶγμα τόσον τοῦ ἀργαστηρί(ου) ὅσον ¹¹/ καὶ τὸ ὅσον εὐρέθ(ει) ἔξω (εἰς) τὰ πανηγίρια. τὸ ὁποῖον τὸ (εἶ)χον φέρη ἐδῶ καὶ ὅλα τὰ βερεσέδια ¹²/ ὅσα εὐρέθησαν ἐνγράφως καὶ μερικὸ πρᾶγμα ὁποῦ (εἶ)τον (εἰς) τὸ σπίτι καὶ ἐστρώθηκεν (εἰς) κατὰ¹³/στιχον ξεχωριστὸν τὸ ὁποῖον ἔκοψαν ὅλο (εἰς) φλορήντζια οὐγκρικα F 2789"82

¹⁴/ ἤγουν φλορίντζηα οὐγκρικα διό χιλιάδες καὶ ἐπτακόσια ὀγδόντα ἐνέα καὶ ¹⁵/ <μ>πάνια ὀγδόντα δύο.
¹⁶/ ἐγράφησαν καὶ τὰ ὅσα ἐχρεωστοῦσεν ὁ μακαρίτης μέ ὁμολογίαις ¹⁷/ Καὶ μὲ ἄουκτζογ[ι]λια χρέος καινούριο ὁποῦ κανένα χρέος δὲν (εἶ)ναι παλαι¹⁸/ώτερον ἀπὸ ἕναν χρόνον χωρὶς νὰ ἀνακατώσῃ καν(εἰς) κανένα παλαιόν
¹⁹/ καὶ εὐγῆκεν (εἰς) 16 κρεδιτόρους ὡς φαίνονται
φλορήντζια οὐγκρικα - F 2230"57

²⁰/ ὥστε φαίνονται νὰ μένουν τοῦ μακαρίτου
οὐγκρικα φλορήντζηα F 555"25

²¹ / ἀπὸ αὐτὰ τὰ οὐγκρηκα φλορήντζια πεντακόσια πενήντα πέντε καὶ <μ>πάνια εἴκοσι πέντε ²² / ἔχ(ει) νὰ τεργιάζεται καὶ μὲ ἕναν {γ}ούργαρον ἀπὸ τὴν Τζεσναδιὰν διὰ μερικὸν παλαιὸν ²³ / χρέος τὸ ὁποῖον τὸ ἐδέχθηκεν ὕστερον ἀφ' οὗ ἐξέκαμεν ἀπὸ τὸ παναροτλίκι. ²⁴ / ὅθεν βλέπωντας καὶ ἡμ(εῖ)ς ὅτι τὸ χρέος τοῦ ὅλον εὐγέν(ει) καὶ ὅλο τοῦ μέν(ει) καὶ τοῦ μακαρίτου κάτι {τ}τί ²⁵ / διὰ νὰ δραφθῇ ἡ ἐπτωχὴ χ(εῖ)ρα μὲ 6 πτωχὰ {καὶ} παιδιὰ καὶ πάλιν ἀγγαστρομ(έν)η καὶ μὲ τὸ ²⁶ / νὰ (εἶ)ναι καὶ ὁ υἱός(του) (εἰ)ς ἡλικίαν ὅπου εἴαν θελήσῃ ἡμπορῇ καὶ νὰ προκόψῃ καὶ νὰ κυβερνήσῃ ²⁷ / Καὶ τὴν μητέραν(του) καὶ τὰ ὀρφανὰ ἀδελφιὰ(του). καὶ μετὸ νὰ (εἶ)ναι καὶ ὁ ἀνεψιός(του) τοῦ μακαρίτου ²⁸ / Νάστ(ος) Δημητρίου ἄξιος νὰ πάρῃ τὴν πραγματ(εῖ)αν (εἰ)ς τὸ χέρι(του) ὅπου νὰ κυβερνήσῃ {τὰ} αὐτὰ ὅλα ²⁹ / <τὰ> ὀρφανὰ ἐστοχάσθημ(εν) διὰ νὰ κάμωμ(εν) μίαν ἀράδαν καλὸν καὶ διὰ τοὺς κρεδιτόρους ³⁰ / καὶ διὰ τὰ ὀρφανὰ. ὅθεν τὸ εὐρίσκομ(εν) εὐλογον<.> μετὸ νὰ (εἶ)ναι τὸ πρᾶγμα λιανόματα ³¹ / πολλὰ καὶ ἄλλα χαλασμ(έν)α καὶ ἄλλα παλαιὰ, ὅτι ὅλοι οἱ κρεδιτόριδες νὰ ἔχουν νὰ κάνουν ³² / αὐτὴν τὴν ὑπομονὴν ἀπὸ τὴν σήμερον (εἰ)ς τὸ ἐξῆς ἔξη μῆνας νὰ μὴν ἔχῃ καν(εἰ)ς νὰ συ[ν]³³ / χίσῃ² τὰ ἄνωθεν παιδιὰ διὰ αὐτὸ τὸ χρέος. καὶ ὕστερον ἀπὸ τοὺς ἔξη μῆνας νὰ γένῃ τὸ ³⁴ / ἄνωθεν χρέος (εἰ)ς μερίδια δώδεκα ὅπου τὸν κάθε μῆναν νὰ πλερόνουν ἀπὸ ἕνα μερί³⁵ / διον καὶ οὕτως νὰ πλεροῦν(ται) τελ(εῖ)(ως) ὕστερον ἀπὸ τοὺς ἔξη μῆνας (εἰ)ς ἕνα ὁλόκληρον χρόνον, τὴν ³⁶ / ὁποίαν ἀπόφθιν(ται) τὴν ἀφίνωμ(εν) (εἰ)ς τὴν θέλησιν τῶν κρεδιτόρων ὅπου εἴαν θελήσιν νὰ ³⁷ / ἀφίσουν κατὰ τὴν ἄνωθεν ἀποφασίν(τα)ς νὰ ἔχουν νὰ πέρνουν ἀπὸ τὰ ἄνωθεν παιδιὰ καὶ γυ³⁸ / ναῖκα τοῦ μακαρίτου ὁμολογίας χρηστικαῖς χωρὶς νὰ ἔχῃ ἡ κουμπανία(ς) καμίαν ³⁹ / ἐγγγῇ(ει)σιν διὰ αὐτὸν τὸ χρέος<.> (εἰ) δὲ πάλιν καὶ δέν ἤθελον τὸ στέρξῃ καὶ ἤθελαν νὰ κάμουν ⁴⁰ / καὶ αὐτὸ τὸ καλὸ³ νὰ χαδοῦν τάτε ὀρφανὰ ἀνίλικα καὶ χ(εῖ)ρα, τοὺς δίδεται ἄδ(ει)α τοῦ κάθε ἐ//νὸς νὰ πέρνουν ὁ κάθε ἕνας τὸ ὅσον πρᾶγμα (εἶ)ναι ἐδικόν(του), καί(ς) ὕστερον νὰ πέρνουν καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα ² / τὰ λιανόματα καλὰ καὶ ἀχαμνὰ καὶ νὰ τοὺς δίδεται (εἶ)δισιν (εἰ)ς ὅλους⁴ ὅπου νὰ πάρῃ τέλ(ος) τὸ ὀγληγορότερον ³ / καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν. ⁴ / Μετὸ νὰ (εἶ)ναι ὁ ἄρχων προεστὼς μᾶς καὶ ἡ ἐντιμότητά(ς) του κρεδιτόρος ἐστάθημ(εν) ἡμ(εῖ)ς οἱ ἔτε⁵ / ροι καὶ οὕτως εὐρέθη ἀπὸ λόγου(ς) εὐλογον. ⁶⁻⁹ / δωμᾶς βελλερᾶς mpr, Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mprῶ, πέτκ(ου)ς πέτρ(ου), παλαιολόγης Δημητρί(ου) mprῶ, Κυρήτζης χ(ατζή) τύχ(ου), ε(ου) Δουμητρού Δουm<κα>* mpr, κοσταΔηνου πρεΔα**.

[* ἐγὼ ὁ Ντουμήτρου Ντούτκα, ** κοσταντήνου πρέντα]

Ἡ ἐγγραφή αὐτή τεκμηριώνει τοὺς διαφόρους τρόπους με τοὺς οποί-
ους ἡ Κ μεριμνοῦσε γιὰ τὴν ικανοποίηση τῶν πιστωτῶν, δίνοντας συγχρό-
νως τὴ δυνατότητα στὴν οικογένεια τοῦ οφειλέτη νὰ ἐπιβιώσῃ καὶ νὰ
μὴν καταστραφεί.

στ. 2-8 Αιφνίδιος θάνατος οφειλέτη. Αγωγή πιστωτών για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων (σφράγιση εργαστηρίου και απογραφή εμπορικής περιουσίας). Αναγγελία δανειστών.

στ. 9-15 Απογραφή και εκκαθάριση ενεργητικού της κληρονομίας από μέλη που ορίστηκαν από την Κ. Το εμπόρευμα που βρισκόταν στην κατοικία του οφειλέτη απογράφεται σε χωριστή κατάσταση.

στ. 16-23 Καταγραφή χρεών του οφειλέτη που προέρχονταν από «όμολογίες» και γραμμάτια («ἄουκτζογκλια») και είχαν δημιουργηθεί κατά τον τελευταίο χρόνο πριν από τον θάνατό του, δηλαδή μετά τη λήξη του συμβιβασμού πιστωτών που είχε επιτευχθεί σε προηγούμενη πτώχευση (πρβλ. στ. 23 «παναροτλίκι»). Σε αυτά προστίθεται μόνο ένα χρέος, το οποίο ήταν προγενέστερο της πρώτης πτωχεύσεως, αλλά το είχε αναγνωρίσει μετά το πέρας της. Εκκαθάριση ενεργητικού υπολοίπου.

στ. 24-30 Αναλυτικό σκεπτικό του Κριτηρίου για τις λύσεις που θα προτείνει διαζευκτικά στους δανειστές, τόσο για το συμφέρον τους όσο και για το καλό των ορφανών και της χήρας.

στ. 30-39 Αιτιολογημένη πρόταση συμβιβασμού των πιστωτών⁵ και διακανονισμού των χρεών, με συγκεκριμένο τρόπο και σε ρητή προδεσμία, ώστε να ικανοποιηθούν πλήρως οι δανειστές (βλ. στ. 35 «ὅτι πλεροῦν τελείως»). Στην περίπτωση που οι δανειστές συμφωνήσουν στον προτεινόμενο τρόπο και χρόνο αποπληρώσεώς τους, οι κληρονόμοι θα τους δώσουν «χρεωστικές ομολογίες», αναλαμβάνοντας το χρέος (η ενοχή θα είναι διαιρετή). Δηλώνεται επίσης ρητά ότι η Κ δεν εγγυάται το χρέος των ορφανών.

στ. 39-3[φ 94r] Με τη δεύτερη λύση που προτείνει το Κριτήριο στους δανειστές, αυτοί θα ικανοποιηθούν άμεσα, αναλαμβάνοντας ο καθένας το εμπόρευμα που πούλησε στον οφειλέτη επί πιστώσει. Εφ' όσον όμως υπάρξει υπόλοιπο χρέους, για όλους ή ορισμένους, οι πιστωτές θα ικανοποιηθούν συμμέτρως από τα «λιανώματα» –διάφορα ετερόκλητα εμπορεύματα σε μικροποσότητες–, τόσο από τα καλά όσο και από τα φθαρμένα («ἄχαμνά») σε ίση ποσότητα. Η διαδικασία αυτή διενεργούνταν από την Κ, που όριζε «λογαριαστές».

Οι δύο αυτές λύσεις, που τίθενται διαζευκτικά⁶ στη διακριτική ευχέρεια των πιστωτών, είναι χαρακτηριστικές για τη στρατηγική που ακολουθούσε η Κ, ώστε να διασφαλισθεί η συνοχή και η επιβίωση των μελών της. Η πρώτη εξασφάλιζε την πλήρη ικανοποίηση των δανειστών σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, ενώ παράλληλα διασφάλιζε τη βιωσιμότητα της επιχειρήσεως και της οικογένειας του οφειλέτη. Δεν υπήρχε εξ άλλου κίνδυνος παραγραφής των απαιτήσεων, γιατί ο δεσμός αυτός δεν χρησιμοποιείται στο δίκαιο της Κ. Ο δεύτερος τρόπος

εξασφάλιζε την άμεση, ενδεχομένως όμως όχι πλήρη, ικανοποίηση των πιστωτών.
στ. 4-5 Εξαίρεση του προεστού από το Κριτήριο επειδή ήταν διάδικος⁶.

1. Υπονοείται ότι ο ανήλικος ήταν σε ηλικία που μπορούσε να βοηθήσει στη διαχείριση τον θείο του, που θα οριζόταν επίτροπος. Επιτροπεία σε ανήλικο, έστω και χειράφετο δεν ήταν δυνατή, βλ. ΕΚΣ, σσ. 209-210.
2. «Να ενοχλήσει», απαιτώντας το χρέος.
3. Ευφημισμός.
4. Οι αιτούντες να ενημερώσουν και τους λοιπούς δανειστές.
5. Για τον συμβιβασμό πιστωτών στο ισχύον τότε δίκαιο στην Τρανσυλβανία βλ. το διάταγμα της Μαρίας Θηρεσίας, *Cridal-und-Falliten Ordnung* (4.7.1772) του Fr. Schuler von Libloy, *Siebenbürgische Rechtsgeschichte*, Hermannstadt 1856, το οποίο περιείχε δυσμενείς για τον οφειλέτη διατάξεις. Για το δίκαιο της Κ, βλ. ΕΚΣ, σσ. 202-203.
6. Βλ. ό.π., σσ. 127-131. Πρβλ. Θ. 28(1691) § 6 και 32(1695) § 19 (ό.π., σσ. 307 και 319).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ
1773/VII/8
χ. Θωμά Βελλερά

ΑΘΗΝΩΝ
978/φφ 94v-95r
σχ. 161· πρβλ. 105

**Δικαστικός συμβιβασμός. Πληρεξουσιότητα.
Εκκαθάριση, εκποίηση και διανομή κληρονομιαίων. Ενέχυρο.
Απαράγραπτο απαιτήσεων.**

// 1773 Ιουλίου 8 Σημπήνι
²/ Τὴν σήμερον ἐσυνάχθημ(εν) ὅλοι μας οἱ ὑποκάτωθεν ὑπογεγραμμ(έν)οι διὰ τὴν ὑπό³/θεσιν τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου Ἀδάμη ὅτι μετὰ τὸν θάνατον του ἔστ(ει)λεν <γραμμα> ἢ ἀδελφὴν του ⁴/ ἀπὸ Ἀρβανιτοχόρι καὶ ἔκαμ(εν) ἐπίτροπον καὶ τέλ(ει)ον οἰκοκύρην¹ τὸν κύρ Καλοκυρίτζη Χα⁵/τζῆ Τύχου νὰ παρασταδῇ νὰ μάσῃ τὰ ὅσα τοῦ εὐρέδθησαν τοῦ μακαρίτου καὶ νὰ τὰ πουλίσουν.
⁶/ Καὶ με τὸ νὰ ζῇ ὁ ἀδελφὸς τοῦ μακαρίτου κύρ Γεώργι(ος) Ἀδάμη, {καὶ} οὕτως {ὅτι} ὁ ἀδελφὸς του κύρ Γεώρ⁷/γιος Ἀδάμη καὶ ὁ ἐπίτροπος τῆς ἀδελφῆς του κύρ Καλοκυρίτζης ἐστάθησαν καὶ τὰ ἔμασαν ὅλα τὰ ⁸/ τζαβαλικά τοῦ μακαρίτου τὰ ὅσα τοῦ εὐρέδθησαν<.> τὰ ὅποια καὶ τὰ ἔκαμαν κατάστιχον ὅλα ξετι⁹/μώνταστα ὡς διαλαμβάνουν (εἰς) τὸ αὐτὸ κατάστιχον σοῦμα ὅλα φλορήντζια οὐνγκρι<κ>α F 670"2[6] ¹⁰/ τὰ ὅποια ἄλλα μ(έν) ἐπουλίδησαν μὲ τὴν ντόπ<ι>αν² καὶ ἄλλα μερικὰ ἔμ(ει)ναν ἀπούλητα.